

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЦИФРОВІЗАЦІЇ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Попова Любов Василівна*, кандидат економічних наук, доцент
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

*ORCID 0000-0001-7015-5567

© Попова Л.В., 2024

Стаття отримана редакцією 14.08.2024 р.
The article was received by editorial board on 14.08.2024

Вступ. На новому рівні розвитку цифрових технологій одним з основних ризиків та загроз, стає потужне зростання кількості, якості та різноманіття взаємозв'язків між компаніями, соціально-економічними системами, соціальними платформами та людиною. Це зростання супроводжується висхідною динамікою кількості відомостей та інформації, що призводить до ще більш складної інтеграції економіко-соціальних можливостей. Дані трансформації вимагають від суспільства та кожної конкретної людини нових компетенцій, здібностей та навичок, а також адаптивності застосування нових технологій у повсякденному житті. Використання цифрових технологій безпосередньо впливає і на здійснення міжнародних політичних взаємовідносин.

У наукових дослідженнях даються різні оцінки економічного ефекту цифровізації. Експерти Світового банку оцінюють сучасний внесок цифрової економіки у формування ВВП країн ОЕСР на рівні 6%. За розрахунками фахівців консалтингової компанії Accenture, трансформація десяти найрозвиненіших країн світу принесе їм дохід у розмірі 1,36 трлн. доларів США [1]. За оцінками Європейської комісії, приріст ВВП у рамках Європейського Союзу внаслідок імплементації Стратегії єдиного цифрового ринку складе 415 млрд євро рік [2].

Формування інститутів регулювання, здійснене з другої половини ХХ ст., відбувалося в основному в спонтанному режимі. Розвиток теорії формування постіндустріального інформаційного суспільства сьогодні є новою суспільною філософією, що дозволяє визначити нові стратегічні орієнтири та магистральні вектори розвитку як окремо взятої національної економіки, так і людства загалом. У таких умовах більше уваги слід приділяти міжнародному досвіду впливу державного сектора на формування цифрової економіки та безпосередньо самих процесів цифровізації національних економік. У цьому контексті практичний інтерес представляє вивчення зарубіжного досвіду розвитку цифрової економіки.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти розвитку цифрової економіки, цифрових відносин висвітлені в працях зарубіжних економістів Е. Брауна, Д. Белл, А. Тоффлера, Г. Паркера, П., Друкера та інших.

Дослідженню світового досвіду розвитку цифрових відносин, цифрової економіки присвячені праці ряду вітчизняних науковців: Грінько І. [3], Коляденко С.В. [4], Пухоменко-Кучевіл О.І. [5], Абрамової А., Бещасного В., Жаворонка А. [6]. Значну увагу при проведенні дослідження було приділено розгляду офіційних джерел провідних установ, що відповідають за цифровізацію економіки різних країн.

Мета статті. Перетворення держави на потужний економічний суб'єкт є однією із найважливіших основних функцій сучасної світової економічної системи. У тих складних трансформаційних процесах, особливий інтерес представляє застосування теорії та практики інших країн у регулюванні процесів цифровізації.

Основний матеріал і результати. За даними ЮНКТАД, за останні 5 років у різних країнах світу було розроблено більше 150 цифрових стратегій, значна частина яких стосуються розвитку інфраструктури, деякі фокусуються на стимулюванні цифрового бізнесу, більше половини охоплюють обидва ці найважливіші напрямки.

У світових рейтингах цифрової «відкритості» країн найвищі місця займають переважно розвинені країни, а найнижчі – що розвиваються. Так, лідерами з точки зору відкритості регулювання, згідно з

DTRI, є Нова Зеландія, Ісландія, Норвегія, Ірландія та Гонконг – невеликі країни, які значною мірою залежать від глобальних ринків. Лідери з точки зору відкритості регулювання у сфері цифрової торгівлі послугами, згідно з індексом Digital STRI, – Коста-Ріка, Швейцарія, Норвегія, Люксембург та Республіка Корея. Серед найбільш «закритих» країн у сфері цифрової торгівлі у рейтингу Digital STRI – Китай, Індія, Індонезія та В'єтнам. Країни з найвищими обмеженнями, згідно з індексом DTRI, – Китай, Індонезія, Бразилія, Саудівська Аравія. Розглянемо ключові напрями регулювання цифровізації ринкових відносин з погляду застосовуваних підходів.

За різноманіття підходів до формування державних стратегій розвитку цифрової економіки найбільш практичний та дослідницький інтерес становлять відповідні програмні документи найбільших міжнародних гравців – США, Китаю, Сінгапуру, ЄС та ін. Їх вивчення дозволяє охопити країни, що характеризуються різною структурою економік та темпами приросту ВВП.

У Сполучених Штатах Америки, ЄС, Великобританії, Китаї, Японії, Швеції, Кореї цифрова економічна архітектура створюється та оновлюється незалежно. Уряди можуть створювати надійні апаратні та програмні рішення для національної цифрової економіки за допомогою добре розроблених законів та міжнародних угод для глобальної цифрової економіки.

США є світовим лідером у сфері цифрової економіки. Американське регулювання цифрової економіки має складний та багаторівневий характер. Основним відомством, відповідальним за розвиток цифрової економіки США, є Міністерство торгівлі.

Окрім розробки нормативних актів у сфері торгівлі, технологічних стандартів, Міністерство торгівлі займається освітньою та інформаційною діяльністю. Поточна робота Міністерства реалізується відповідно до Стратегічного плану Міністерства торгівлі США [7]. Окремо слід виділити галузевих регуляторів: Федеральна торгова комісія, що регулює всі операції в рамках цифрової торгівлі, включаючи онлайн-рекламу, питання захисту особистих даних покупців; Федеральна комісія зв'язку, яка регулює питання забезпечення національного та міжнародного телерадіомовлення, передачі даних (включаючи Інтернет) по провідних, супутникових та кабельних каналах. Активне використання інформаційно-комунікаційних технологій у США почалося наприкінці ХХ ст. Урядову програму під назвою «Порядок денний у галузі цифрової економіки» було розроблено лише у 2015 р.

Цифрова консультативна рада була створена у 2016 р. для надання інформації про прискорення економічного зростання та розширення цифрового століття, включаючи представників низки американських компаній. Сьогодні програма цифрової економіки США пропонує: забезпечити просування вільного та відкритого Інтернету; просувати довіру та безпеку в Інтернеті; забезпечити доступ до Інтернету для співробітників, сімей та компаній; забезпечити просування інновацій через правила інтелектуальної власності. Головними цілями програми є створення сприятливого середовища для діяльності американських компаній та забезпечення провідної ролі Сполучених Штатів при виробленні стандартів та правил у рамках багатосторонніх форматів.

Програма передбачає роботу за чотирма напрямками: вільний та відкритий Інтернет; довіра та безпека в Мережі; інновації та нові технології; доступ та професійні навички. Коротко охарактеризуємо їх. США робить спеціальний акцент на тому, що однією з умов розвитку цифрової економіки є вільний обмін інформацією, для якого необхідні свобода доступу до Інтернету, транскордонне переміщення даних та послуг. [7]. Інший напрямок роботи з даного блоку питань – реформування Корпорації з управління доменними іменами та IP-адресами [8]. Стимулюючим фактором розвитку цифрової економіки є поширене серед багатьох представників бізнесу та рядових користувачів недовіра щодо рівня захисту персональних даних та комерційної інформації. У зв'язку з цим міністерство торгівлі США випустило Зелену книгу щодо конфіденційності (2010), з метою захисту персональних даних у соціальних мережах приватному сектору запропоновано розробити кодекси поведінки щодо використання технології розпізнавання осіб для комерційних потреб та інформації мобільними додатками.

Зрештою, умовою підвищення довіри для використання ІКТ виступає забезпечення інформаційної безпеки, що гарантується Стратегією довіреної ідентифікації в кіберпросторі розробленій Національним інститутом стандартів і технологій Її мета – вирішити проблему недостатньої надійності паролів [9]. Крім того, був створений Національний інноваційний центр з кібербезпеки. Поряд з цим, можна відзначити Рамкову програму підвищення рівня кібербезпеки критично важливої інфраструктури в США.

Одним із найважливіших напрямків роботи у США – реформа патентної системи. Патентне відомство та Національне агентство з телекомунікацій та інформації опублікували Зелену книгу про по-

літику у сфері авторських прав, творчості та інноваціях у цифровій економіці [10]. На її основі було опубліковано Білу книгу з питань зміненої продукції, першого продажу та відшкодування збитків [11].

Розвиток цифрової економіки неможливий без наявності відповідної інфраструктури та достатньої кількості фахівців у сфері цифрових технологій, підвищення інтернет-грамотності населення в цілому. Для підвищення грамотності населення у сфері ІКТ було запущено програму Broadband USA [12].

Європейський Союз є одним із центрів розвитку цифрової економіки у світі. Вперше тематика цифрової економіки в ЄС з'явилася 2010 року, коли Європейська комісія (ЄК) затвердила Цифровий порядок денний для Європи, що став першою із семи ініціатив у рамках стратегії «Європа 2020». На основі досвіду, накопиченого під час імплементації цього документа, було затверджено Стратегію єдиного цифрового ринку для Європи.

Крім того, у країнах ЄС реалізуються власні національні програми. У Євросоюзі у галузі розвитку сучасних технологій, прийнято Концепцію «Цифрова Європа», на реалізацію якої Єврокомісія у бюджеті на 2021–2027 роки заклала 9,2 млрд євро, що буде спрямована на підвищення конкурентоспроможності ЄС та забезпечення його громадян усіма навичками та інфраструктурою для застосування новітніх технологій. «Цифрова Європа» є частиною стратегії розвитку єдиного цифрового ринку, покликаної створити 4 млн. робочих місць, принести економіці ЄС 415 млрд євро на рік та одночасно підвищити конкурентоспроможність спільноти. У рамках програми «Цифрова Європа» фінансуватимуться проекти у п'яти ключових областях: суперкомп'ютери, штучний інтелект, кібербезпека, передові навички роботи з цифровими технологіями та забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві» [13].

Стратегія в області даних передбачає низку кроків, включаючи зміну законодавства, які дозволили б європейським країнам кинути конкурентний виклик глобальним технологічним компаніям, які володіють величезними обсягами даних. На даний момент невелика кількість великих технологічних компаній концентрує у себе більшу частину світових даних. Це може стати стримуючим фактором для розвитку, зростання та створення інновацій тими компаніями, бізнес яких базується на даних. ЄС планує стати зразком суспільства, що отримує максимальну вигоду з даних для прийняття рішень у бізнесі та державному управлінні, та сприяти розвитку цього сектора у своїх країнах. Європа має потенціал досягти успіху в економіці, заснованій на даних, і з погляду технологій, і з погляду кваліфікованих кадрів.

У концепції позначена мета – створити єдиний простір даних, під яким мається на увазі «справжній єдиний ринок даних», відкритий для даних з усього світу, де доступ до них зможуть мати бізнес та держави. Реалізація стратегії базується на чотирьох основних елементах [14]. Ініціатива передбачає зміцнення на рівні ЄС і країн, що входять до нього механізмів управління, що стосуються міжгалузевого використання даних. Що включає, пріоритет виконання робіт зі стандартизації, спрощення процесів прийняття рішень. Крім того, потрібно вивчити законодавство щодо необхідності внесення змін до тих його сфер, які зачіпають взаємини між сторонами заснованої на даних економіки. Ці зміни повинні сприяти обміну даними бізнесу з державою та бізнесу з бізнесом. Ключові положення про обмін даними винесені до окремого закону про дані – Data Act, який вступив в дію 11.01.2024 року [15].

Закон є ключовим елементом європейської стратегії в галузі даних і зробить значний внесок у досягнення мети Цифрового десятиліття щодо просування цифрової трансформації. У той час як Закон про управління даними регулює процеси та структури, які сприяють добровільному обміну даними, Закон про дані роз'яснює, хто може створювати цінність з даних та за яких умов. Водночас ці два закони сприятимуть надійному та безпечному доступу до даних, сприяючи їх використанню у ключових економічних секторах та галузях, що становлять суспільний інтерес.

Єврокомісія готова виділити фінансування до 2 млрд євро на ці цілі через різні програми. Сьогодні необхідно забезпечити підтримку прав громадян щодо даних, які вони генерують. Їм потрібно надати можливість на рівні різних інструментів контролювати свої дані та вирішувати, що з ними робити («персональний простір даних»). Це можна було зробити в рамках загального регламенту захисту персональних даних ЄС.

Окремим пунктом йде підвищення кваліфікації спеціалістів у рамках програми «Цифрова Європа». Сьогодні ЄС не вистачає близько 1 млн. фахівців у галузі цифрових технологій. До 2025 р. ЄС розраховує скоротити цей дефіцит наполовину, у тому числі через рахунок залучення у галузь більшої кількості жінок. Щодо загальної грамотності в галузі даних, то перед ЄС стоїть мета збільшити частку населення з «базовими цифровими навичками» з поточних 57 до 65% до 2025 р.

Єврокомісія планує підтримати створення низки єдиних європейських просторів даних у стратегічних галузях. До таких областей у стратегії даних належать: промисловість; «зелений пакт» Європи (Green Deal); транспорт; охорона здоров'я; фінансова галузь; енергетика; сільське господарство; професійний розвиток та ін.

Цифрове десятиліття ЄС визначає цифрові амбіції на наступне десятиліття [16]. Основні цілі визначено такі: населення з цифровими навичками та висококваліфіковані цифрові професіонали; безпечні та стійкі цифрові інфраструктури; цифрова трансформація бізнесу (90% компаній використовують цифрові технології); цифровізація державних послуг (100%).

Ще однією країною, яка демонструє стрімкий розвиток цифрових технологій є Японія. В Японії створений Національний інститут розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства. Адже на сьогодні комп'ютерні технології забезпечують 9% ВВП тоді як до прикладу в ЄС лише 4.

Одним із ключових аспектів інфраструктури для цифрової економіки є розвиток широкосмугового доступу до Інтернету. Японія зараз посідає перше місце у світі за всіма показниками популярності Інтернету серед населення та бізнес-структур. В Японії розроблена програма «Товариство 5.0», заснована на передових цифрових технологіях, що розширює концепцію «Індустрія 4.0». Дана програма не обмежується виробничим сектором і спрямована на вирішення соціальних проблем шляхом інтеграції фізичного та кіберпростору [14].

На даний час, для розвитку цифрової економіки необхідно подолати багато бар'єрів: по-перше, необхідна державна підтримка відкритих національних стратегій та ініціатив; по-друге, зміна законодавства відповідно до вимог розвитку цифрової економіки; по третє: можливість отримання вигоди кожним членом суспільства з цифрової економіки; по-четверте – прийняття суспільством.

Згідно Національної стратегії кібербезпеки Китаю сектор інформаційних технологій є важливою частиною національної безпеки. Пріоритет мають: захист суверенітету в кіберпросторі; інформаційна інфраструктура безпеки кіберзлочинності; удосконалення інструментів управління кібернетичною областю; поглиблення міжнародного співробітництва у цій галузі [14].

Цікавим є дослідження досвіду Сінгапуру. Цифрова економіка використовує новітні технології для цифровізації процесів та стимулювання зростання бізнесу. Це приваблює іноземні інвестиції, які, у свою чергу, створюють нові робочі місця у Сінгапурі. У Рамковій програмі дій щодо розвитку цифрової економіки визначено три ключові стратегії, які дозволяють використовувати сильні сторони країни: прискорити економічне зростання за рахунок цифровізації галузей та підприємств; розробити екосистему, яка допоможе бізнесу залишатися динамічним та конкурентоспроможним; перетворити галузь інфокомунікаційних медіа на ключовий фактор зростання цифрової економіки [17].

Digital Enterprise Blueprint, спільно створений із ключовими зацікавленими сторонами екосистеми, визначає плани для наступного рубежу цифровізації та спрямований на те, щоб зробити Сінгапур країною уповноважених підприємств та працівників. Визначено чотири основні напрямки, які допоможуть досягти цього: дати підприємствам можливість стати розумнішими, впроваджуючи рішення на основі штучного інтелекту, дати підприємствам можливість швидше масштабуватись за допомогою інтегрованих цифрових рішень, забезпечити підприємствам велику безпеку за рахунок підвищення кіберстійкості та підвищення кваліфікації працівників для повноцінного використання цифрових можливостей.

Висновки. Бурхливий розвиток мережі Інтернет на початку ХХІ ст. докорінно змінило риси сучасної людської цивілізації. Соціум стоїть на порозі усвідомлення наростаючих небезпек виникнення негативних наслідків цифровізації економіки, зокрема скорочення чи повної відмови від традиційних видів ринку, зміщення ряду професій автоматизованими або роботизованими системами, зростання кіберзлочинності, зниження захищеності прав людини у цифровому просторі, ризику виникнення витоку цифрових даних користувача, низького рівня довіри громадян до цифрового середовища та ін. Вирішення зазначених проблем знаходиться, перш за все, у сфері правового регулювання цифрової економіки. Роль впливу розвитку цифрових технологій на процес трансформації соціально-економічних систем та соціальних платформ не викликає сумнівів. Розглянувши досвід провідних країн щодо розвитку цифрової економіки, розробки ними основних програм цифрової трансформації дало можливість накопичити знання щодо удосконалення процесів цифрової трансформації, виходячи із зарубіжного досвіду. Сьогодні актуальними залишаються питання регулювання кіберпростору та цифрового середовища, професійної підготовки фахівців, налаштування бізнес-процесів, виходячи із тенденцій цифровізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. World development report 2016. Digital dividends. International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016> (дата звернення: 23.07.2024).
2. Digitising European Industry. European Commission URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/digitising-europeanindustry>
3. Грінько І.М., Касяненко І.А., Реалізація стратегії розвитку цифровізації економіки України в умовах індустрії 4.0: міжнародний досвід країн ЄС. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2022. № 21. С. 24–33
4. Коляденко С.В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № (6). С. 105–112.
5. Пухоменко-Кутсевіл О.І. Міжнародний досвід впровадження цифровізації в систему публічної служби: досвід для України. *Публічне управління та митне адміністрування*. Спецвипуск. 2022. С. 93–98
6. Abramova A., Beschastnyy V., Zhavoronok A., Fedyshyn M., Lavrov R., Dluhopolskyi O. & Kozlovskyi V. Financial technologies development prospects in the countries of Eastern Europe and Ukraine. *International Journal of Management (IJM)*. 2020. Vol. 11. Is. 7. P. 384–398. URL: https://www.researchgate.net/publication/343366025_Financial_Technologies_Development_Prospects_in_the_Countries_of_Eastern_Europe_and_Ukraine
7. Grimm A. N. Trends in U.S. Trade in Information and Communications Technology (ICT) Services and in ICTEnabled Services. Washington DC: U.S. Department of Commerce Bureau of Economic Analysis, May 2016. 19 p. URL: https://www.bea.gov/scb/pdf/2016/05%20May/0516_trends_%20in_us_trade_in_ict_serivces2.pdf
8. Rouse M. Digital Economy. Newton: Techtargget. URL: <http://searchcio.techtargget.com/definition/digital-economy>
9. National Strategy for Trusted Identities in Cyberspace. URL: <http://www.nist.gov/nstic/index.html>
10. Copyright Policy, Creativity, and Innovation in the Digital Economy (Green Paper). Washington DC: U.S. Department of Commerce Internet Policy Task Force, July 2013. URL: <http://www.uspto.gov/sites/default/files/news/publications/copyrightgreenpaper.pdf>
11. White Paper on Remixes, First Sale, and Statutory Damages (White Paper). Washington DC: U.S. Department of Commerce Internet Policy Task Force, January 2016. URL: <http://www.uspto.gov/sites/default/files/documents/copyrightwhitepaper.pdf>
12. National Broadband Map – How connected is my community? URL: <http://www.broadbandmap.gov/>
13. A Digital Single Market Strategy for Europe: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2015) 192 final. Brussels: the European Commission, 2015. 20 p. URL: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-192-EN-F1-1.PDF>
14. Cohen J. E. Law for the Platform Economy. *UC Davis Law Review*. 2017. Vol. 51. P. 133–204.
15. An official website of the European Union. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/data-act>
16. Europe’s Digital Decade. Shaping Europe’s digital future <http://europa.eu>
17. Smart nation Singapore. URL: <https://www.smartnation.gov.sg/about-smart-nation/digital-economy/>

REFERENCES:

1. World development report 2016. Digital dividends. International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank. Available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016> (accessed July 30,2024).
2. Digitising European Industry. European Commission Available at: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/digitising-europeanindustry>
3. Hrinko I. M., Kasianenko I. A. (2022) Realizatsiia stratehii rozvytku tsyfrovizatsii ekonomiky Ukrainy v umovakh industrii 4.0: mizhnarodnyi dosvid krain YeS. [Implementation of the Strategy for the Development of Digitalisation of the Ukrainian Economy in the Context of Industry 4.0: International Experience of EU Countries]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU “Kyivskiy politekhnichnyi instytut” – ‘Economic Bulletin of NTUU “Kyiv Polytechnic Institute”*, no. 21, pp. 24–33.
4. Koliadenko S. V. (2016) Tsyfrova ekonomika: peredumovy ta etapy stanovlennia v Ukraini ta sviti [Digital economy: preconditions and stages of formation in Ukraine and the world]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Ekonomy. Finance. Management: topical issues of science and practice*, vol. 6, pp. 105–112.
5. Pukhomenko-Kutsevil O. I. (2022) Mizhnarodnyi dosvid vprovadzhennia tsyfrovizatsii v systemu publichnoi sluzhby: dosvid dlia Ukrainy [International evidence of the advancement of digitalization in the public service system: evidence for Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia, Spetsvypusk – Public Administration and Customs Administration*, Special Issue, pp. 93–98.
6. Abramova A., Beschastnyy V., Zhavoronok A., Fedyshyn M., Lavrov R., Dluhopolskyi O. & Kozlovskyi V. (2020) Financial technologies development prospects in the countries of Eastern Europe and Ukraine. *International Journal of Management (IJM)*, vollume 11, issue 7, pp. 384–398. Available at: https://www.researchgate.net/publication/343366025_Financial_Technologies_Development_Prospects_in_the_Countries_of_Eastern_Europe_and_Ukraine
7. Grimm A. N. (May 2016) Trends in U.S. Trade in Information and Communications Technology (ICT) Services and in ICTEnabled Services. Washington DC: U.S. Department of Commerce Bureau of Economic Analysis. 19 p. Available at: https://www.bea.gov/scb/pdf/2016/05%20May/0516_trends_%20in_us_trade_in_ict_serivces2.pdf
8. Rouse M. Digital Economy. Newton: Techtargget. Available at: <http://searchcio.techtargget.com/definition/digital-economy>
9. National Strategy for Trusted Identities in Cyberspace. Available at: <http://www.nist.gov/nstic/index.html>

10. Copyright Policy, Creativity, and Innovation in the Digital Economy (Green Paper). Washington DC: U.S. Department of Commerce Internet Policy Task Force. (July 2013). Available at: <http://www.uspto.gov/sites/default/files/news/publications/copyrightgreenpaper.pdf>

11. White Paper on Remixes, First Sale, and Statutory Damages (White Paper). Washington DC: U.S. Department of Commerce Internet Policy Task Force. (January 2016). Available at: <http://www.uspto.gov/sites/default/files/documents/copyrightwhitepaper.pdf>

12. National Broadband Map – How connected is my community? Available at: <http://www.broadbandmap.gov/>

13. A Digital Single Market Strategy for Europe: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2015) 192 final. Brussels: the European Commission. (2015). 20 p Available at: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-192-EN-F1-1.PDF>

14. Cohen J. E. (2017) Law for the Platform Economy. *UC Davis Law Review*, vol. 51, pp. 133–204.

15. An official website of the European Union. Available at: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/data-act>

16. Europe's Digital Decade. Shaping Europe's digital future. Available at: <http://europa.eu>

17. Smart nation Singapore. Available at: <https://www.smartnation.gov.sg/about-smart-nation/digital-economy>

УДК 330.3

JEL O10

Попова Любов Василівна, кандидат економічних наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. **Світовий досвід цифровізації ринкових відносин.**

Цифровізація значно впливає на розвиток національних економік, міжнародних відносин і тягне за собою необхідність перегляду досвіду провідних країн у галузі цифровізації ринкових відносин. У статті досліджено світовий досвід цифровізації ринкових відносин, необхідність та важливість формування стратегій розвитку цифрових технологій та державної підтримки регулювання процесів цифровізації. Розглянуто ключові напрями регулювання цифровізації ринкових відносин в США, ЄС, Японії, Китаї, Сінгапурі. Акцентовано увагу на тому, що сьогодні уряди можуть створювати надійні апаратні та програмні рішення для національної цифрової економіки за допомогою добре розроблених законів та міжнародних угод для глобальної цифрової економіки. Окреслено спільні проблеми цифровізації та перспективні напрямки. Визначено, що вирішення зазначених проблем знаходиться, перш за все, у сфері правового регулювання цифрової економіки.

Ключові слова: цифровізація, ринкові відносини, регулювання, цифрова економіка, світовий досвід.

UDC 330.3

JEL O10

Liubov Popova, PhD (Economics), Associate Professor, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. **Global experience in the digitalisation of market relations.**

The subject of this study is the global experience of digitalisation of market relations. Purpose and relevance of the topic. Digitalisation has a significant impact on the development of national economies and international relations and entails the need to review the experience of leading countries in the field of digitalisation of market relations. The purpose of the study is to review foreign experience (on the example of individual countries) of digitalisation of market processes. The article examines the world experience of digitalisation of market relations, the need and importance of formulating strategies for the development of digital technologies and state support for the regulation of digitalisation processes. The study is based on the fundamental works of domestic and foreign scholars on the basics of digitalisation regulation. The study is based on a general scientific methodology and a systematic approach to problem solving. Results. The key directions of regulation of digitalisation of market relations in the USA, EU, Japan, China, Singapore are considered. It is emphasised that today governments can create reliable hardware and software solutions for the national digital economy through well-developed laws and international agreements for the global digital economy. Common problems of digitalisation and promising directions are outlined. It is determined that the solution to these problems is primarily in the field of legal regulation of the digital economy. Practical value of the article. Systematisation of the accumulated world experience, consideration of the processes of formation and regulation of the development of the digital economy. Having looked at the development of the digital economy in the wired countries, their development of the main digital transformation programs has made it possible to accumulate knowledge about the improvement of digital transformation processes coming from foreign sources. Today, nutritional regulation of the cyberspace and digital environment, professional training of frontline workers, and adjustment of business processes arising from the digitalization trend are no longer relevant.

Keywords: digitalisation, market relations, regulation, digital economy, world experience.